

Op het moment dat je formatief gaat handelen in je lessen, gebruik je werkvormen die niet alleen testen wat de leerling al weet, maar ook werkvormen die het leren bevorderen.

Een voorbeeld van zo'n werkvorm is het gebruik van **feedback strookjes**.

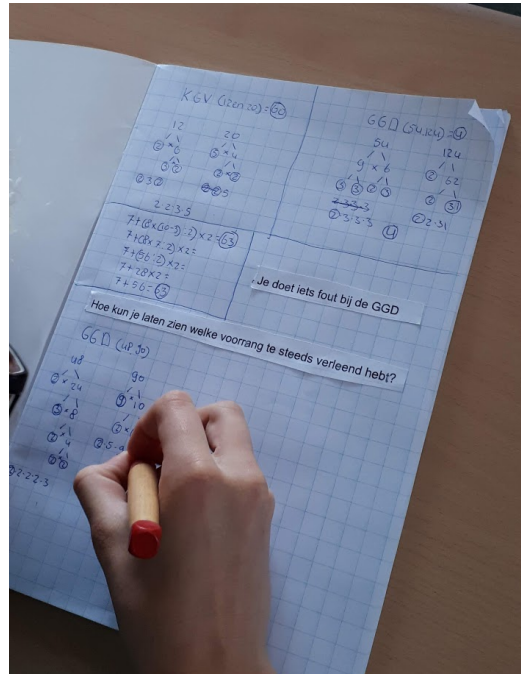
Feedback strookjes, zijn strookjes papier waarop een feedback staat, gericht op het werk van de leerling. De bedoeling is dat de leerling deze feedback verwerkt en daarna de kans krijgt om in een zelfde soort opgave te laten zien wat / dat er geleerd is.

Dylan William heeft mij geleerd dat feedback meer werk moet zijn voor de ontvanger om te verwerken dan de gever om te maken. Dat is mij de eerste keer niet gelukt bij deze werkvorm, omdat het toch even zoeken was naar een goede vorm om dit te doen. De tweede keer ging een stuk efficiënter, maar er blijkt zeker wel een zekere tijdsinvestering nodig.

In onze wiskunde klassen hebben de leerlingen een werkschrift en een schoolschrift. Al hun reguliere werk verwerken ze in hun werkschrift en zo nu en dan maken ze een opdracht in hun schoolschrift. Die opdrachten in het schoolschrift zijn voor ons (docenten) de momenten om een wat grotere controle van begrip vraag te stellen en waar we leerlingen feedback op geven. Dat schoolschrift gebruik ik bij deze werkvorm, maar je zou ook gewoon een opdracht op papier kunnen geven.

Hoe ik de werkvorm inzet is als volgt.

1. De leerlingen maken individueel de opgave (deze keer op het bord gegeven) in hun schrift.
2. Ik verzamel de schriften en na de les bepaal ik welke feedback ik per leerling op het gemaakt werk wil geven. Dat is feedback gericht op wat ik inschat wat het belangrijkste is voor de leerling om op dat moment te leren. Ik beperk mijn feedback ook daartoe. Ik geef maximaal twee feedback strookjes terug per leerling.
3. De volgende les krijgen de leerlingen in groepjes hun schriften terug. Vervolgens leg ik alle feedback strookjes die bij die leerlingen horen, midden op hun tafel. De leerlingen krijgen vervolgens drie opdrachten.
  - a. Zoek uit welke feedback bij welk werk hoort. Soms kan feedback bij meerdere schriften horen. Je kunt kiezen om iedereen precies twee feedback stroken te geven, zodat ze iets richting hebben dat de uiteindelijke verdeling ook echt moet kloppen.

- b. Na de check bij mij of hun verdeling klopt, moet de leerling de gekregen feedback opplakken in het eigen schrift en vervolgens gaan verwerken; op zoek gaan naar hun fouten. Dit gaat bij mij meestal in dezelfde groepjes, overleg daarbij is prima. Zo leren ze met en van elkaar. Komen ze er niet uit, dan geef ik wat meer richting. De ervaring is dat ik meestal niet zo heel veel echt uitleg of instructie moet geven, samen komen ze er wel uit.
- c. Nadat ze hun fouten hebben gevonden en ook een idee hebben hoe het dan wel moet krijgen ze een nieuwe soortgelijke opgave. Ik heb voor iedere opgave van de eerdere gegeven controlevraag een tweede soortgelijke paraat (op het bord). Die maken ze dan en kijken ze zelf na. Ik doe daar zelf niets meer mee (behalve leerlingen positief bemoedigen/complimenteren)

Wat ik fijn vind aan deze vorm is dat er verschillende activiteiten door leerlingen -samen en alleen - uitgevoerd worden op basis van de ontvangen feedback. I.p.v. het consumeren van de feedback vindt er een actieve verwerking plaats.

Praktisch

Ik heb bij iedere leerling in het schrift een letter gezet.

Vervolgens heb ik in een spreadsheet een lijst gemaakt met veel gebruikte feedback regels bij dit onderwerp. Deze lijst breidde zich uit tijdens het bekijken van het werk.

Bij iedere letter (schrift) heb ik twee regels in de spreadsheet gezet, met daarachter het nummer van de feedback regel die ik deze leerling wil meegeven. Dat nummer wordt vervolgens in de lijst opgezocht (met de formule: =VERT.ZOEKEN(B2;D:E;2;WAAR)) en de bijbehorende feedback regel wordt overgenomen.

Foto	Feedb	Feedback	Feedback nr	Feedback
A	4	Wat zou een eerste stap kunnen zijn?	1	Er zit een rekenfout bij de GGD.
A	5	Welke vraag heb je voor de docent?	2	Er zit een rekenfout bij de KGV
B	6	Wat goed dat je met kleurtjes hebt gewerkt! Dat maakt het heel duidelijk.	3	Er zit een rekenfout bij de voorrangsregels
B	7	Je werkt netjes en overzichtelijk zodat het goed te lezen is voor iemand anders	4	Wat zou een eerste stap kunnen zijn?
C	8	Ik mis ergens haakjes voor een juiste notatie.	5	Welke vraag heb je voor de docent?
C	14	Je doet iets fout bij de GGD	6	Wat goed dat je met kleurtjes hebt gewerkt! Dat maakt het heel duidelijk.
D	8	Ik mis ergens haakjes voor een juiste notatie.	7	Je werkt netjes en overzichtelijk zodat het goed te lezen is voor iemand anders
D	14	Je doet iets fout bij de GGD	8	Ik mis ergens haakjes voor een juiste notatie.
E	11	Ik zie niet zo goed wat de vraag was. Hoe zou je daar wel voor kunnen zorgen?	9	Als je sommen meer onder elkaar maakt heb je meer ruimte voor je berekeningen
E	14	Je doet iets fout bij de GGD	10	Je bent niet consequent bij je uitwerking van de voorrangsregels. Wat zou je steeds moeten doen?
F	11	Ik zie niet zo goed wat de vraag was. Hoe zou je daar wel voor kunnen zorgen?	11	Ik zie niet zo goed wat de vraag was. Hoe zou je daar wel voor kunnen zorgen?
F	3	Er zit een rekenfout bij de voorrangsregels	12	De onderstreping maakt niet helemaal duidelijk wat voorrang heeft. Hoe kun je dat duidelijke maken?
G	2	Er zit een rekenfout bij de KGV	13	Je doet iets fout bij de KGV
G	1	Er zit een rekenfout bij de GGD.	14	Je doet iets fout bij de GGD
H	9	Als je sommen meer onder elkaar maakt heb je meer ruimte voor je berekeningen	15	Je hebt een verkeerde voorrang verleend.
H	16	Je som is/ sommen zijn nog niet af!	16	Je som is/ sommen zijn nog niet af!
I	16	Je som is/ sommen zijn nog niet af!	17	Je verandert de volgorde in je berekening, hoe zou het wel moeten?
I	17	Je verandert de volgorde in je berekening, hoe zou het wel moeten?	18	Hoe kun je laten zien welke voorrang te steeds verleend hebt?
J	14	Je doet iets fout bij de GGD	19	Je antwoord is niet volledig en/of de manier van opschrijven van je antwoord is niet juist.
J	6	Wat goed dat je met kleurtjes hebt gewerkt! Dat maakt het heel duidelijk.	20	Ik kan niet zien welke tussenstappen je berekening had. Wat is daar voor nodig?
K	14	Je doet iets fout bij de GGD		
K	18	Hoe kun je laten zien welke voorrang te steeds verleend hebt?		

De strookjes heb ik uitgeprint op een iets groter formaat en onder de snijmachine snel in strookjes gesneden. In ieder schrift de bijbehorende strookjes gestopt en iets laten uitsteken. Je kunt dan bij het uitdelen in de groepjes makkelijk de strookjes eruit trekken.

Bronnen / verder lezen:

Deze werkvorm heb ik ontleend aan een presentatie van Gerdineke van Silfhout (slide 34)
<https://lerenvantoetsen.nl/wp-content/uploads/2016/06/workshop-gerdineke-van-silfhout.pdf>

Over feedback in het algemeen:

<https://www.vernieuwendewijs.nl/handvatten-effectieve-feedback-geven/>

Lia Voerman (didactisch coachen) over leerbevorderende feedback:

<https://wij-leren.nl/feedback-geven-leerbevorderend-tips-praktijk.php>

Voorbeelden: